

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури та докторантури

І.А. Чистякова
(підпис) (ініціали та прізвище)

«*13*» *вересня* 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка** (спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки; 014 Середня освіта (мушичне мистецтво); 016 Спеціальна освіта; 017 Фізична культура і спорт)

Спеціальність **016 Спеціальна освіта**

Освітньо-наукова програма **Спеціальна освіта**

Мова навчання **українська**

Погоджено науковою радою
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка
«*16*» *вересня* 2021 р.

Голова
Кудріна О. Ю.
(підпис) Кудріна О. Ю. д.е.н., професор
(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Розробники:

1. Бойченко М.А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри педагогіки
Протокол № 1 від «28» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри педагогіки
Бойченко М.А., д. пед. н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Доктор філософії	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
2-й		2-й	
Семестр			
2-й		2-й	
Лекції			
10 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
20 год.		6 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
60 год.		80 год.	
Консультації:			
-		-	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 90			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія та методика викладання у вищій школі» є складовою частиною циклу загальної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня «доктор філософії» та завершальним етапом підготовки здобувачів освіти до професійної педагогічної діяльності в галузі знань 01 Освіта/педагогіка, спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки.

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія та методика викладання у вищій школі» є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних комплексно вирішувати проблеми професійного та дослідницько-інноваційного характеру в галузі вищої освіти; формування готовності до розв'язання актуальних проблем педагогічної теорії та практики в галузі вищої освіти; формування компетентностей, що дозволяють здобувачу вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня використовувати набуті знання у професійній діяльності як викладача закладу вищої освіти.

Завданнями навчальної дисципліни «Теорія та методика викладання у вищій школі» є:

- поглиблення, розширення, інтеграція знань з теорії та методики викладання у вищій школі;
- формування системи вмінь щодо використання методології, методик, методів та технологій викладання у вищій школі у процесі підготовки дисертаційної роботи та застосування в подальшій науковій і професійній діяльності;
- розвиток навичок щодо виокремлення актуальних проблем у галузі вищої освіти;
- застосування творчого дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності в умовах закладу вищої освіти;
- формулювання перспектив подальших наукових досліджень у галузі вищої освіти;
- розвиток професійної компетентності, аналітичного і критичного мислення та здатності до самовдосконалення.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми у професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя в контексті неперервної фахової підготовки, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, принципів академічної

доброчесності, міжкультурної толерантності, керування загальнолюдськими цінностями.

ЗК 07. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, наукових установах, організаціях, використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною (англійською) мовами, володіти комунікативною культурою.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 01. Здатність володіти педагогічною майстерністю, педагогічною технікою, професійними вміннями до передачі наукових знань майбутнім фахівцям галузі спеціальної освіти під час освітнього процесу у ЗВО з дотриманням студентоцентрованого підходу в навчанні.

СК 03. Здатність до застосування найбільш передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти.

СК 06. Здатність дотримуватись етики досліджень, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, адаптуватися до змін у професійній діяльності.

СК 08. Уміння здійснювати підготовку текстів навчальних та наукових видань, навчально-методичного контенту із забезпечення навчального процесу здобувачів освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика викладання у вищій школі» базується на засадах інтеграції теоретичних та практичних знань із дисциплін, що вивчалися на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти, як-от: «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти», «Філософія освіти» та ін., а також на третьому: «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень», «Академічна іноземна мова».

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання, визначені освітньо-науковою програмою	
РН 1	Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у галузі Освіта/Педагогіка, зокрема у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, професійною етикою, демонструвати загальний культурний кругозір.
РН 2	Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання, науково-педагогічні технології, термінологію, історію та сучасний стан розвитку спеціальної освіти, інклюзивної освіти у

	власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
PH 3	Знати закономірності і принципи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, здійснювати підготовку текстів навчально-методичного контенту, нести відповідальність за ефективність підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.
PH 8	Демонструвати навички міжнародного співробітництва, наукової комунікації державною і іноземними (англійською) мовами в усній та письмовій формах широкій науковій спільноті та громадськості сфери спеціальної освіти, інклюзивної освіти. Використовувати академічну українську та іноземну мови у професійній діяльності та дослідженнях.
PH 9	Демонструвати основні норми академічної і професійної доброчесності, прийняті науковою спільнотою у сфері викладання і науково-дослідної роботи, постійну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.
PH 14	Формулювати мету професійного і особистісного зростання, оцінювати власні потенційні можливості, обирати продуктивні способи і шляхи розв'язання поставлених завдань, демонструвати авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності. Здатність до професійного саморозвитку і самовдосконалення, максимально повно проявляти свій потенціал.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни, вільно відповідає на нестандартні запитання, показує знання монографічного матеріалу з питання, вірно обґрунтовує наукові поняття, володіє навичками виконання практичних завдань, виявляє вміння самостійно узагальнювати матеріал, не допускає при цьому помилки
82 – 89	Студент знає програмний матеріал, не допускає суттєвих недоліків у відповіді, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні практичних завдань
74 – 81	

64 – 73	Студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань
60 – 63	
35 – 59	Студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу
1 – 34	

Розподіл балів

Приклад для заліку

Поточний контроль										Разом	Сума
Розділ 1				Розділ 2							
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	70	100
Поточний контроль											
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		
Контроль самостійної роботи											
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	30	

Відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка», ухваленого рішенням вченої ради університету (протокол № 10 від 27 квітня 2020 р.), затвердженого наказом № 178 від 27 квітня 2020 р. при оцінюванні результатів навчання з дисципліни «Технології створення освітніх моделей та корекційних програм / авторських методик у дисертаційному дослідженні» можливе перезарахування балів за результатами неформальної та/або інформальної фахової активності здобувачів освіти (сертифікована участь в конференціях, тренінгах, написання статей тощо), що за тематикою, обсягом і змістом відповідають навчальній дисципліні.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно

82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Залік, тести, проекти, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та наукових досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади педагогіки вищої школи

Тема 1.1. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі (Глобалізація вищої освіти. Інтеграційні процеси у вищій освіті. Інтернаціоналізація вищої освіти. Дигіталізація вищої освіти. Забезпечення якості вищої освіти).

Тема 1.2. Загальні основи педагогіки вищої школи (Предмет, мета та завдання педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система. Методи і методика педагогічних досліджень).

Тема 1.3. Суб'єкти освітнього процесу у ЗВО (Викладач ЗВО як організатор навчально-виховного процесу в закладі вищої освіти. Педагогічна культура та професійна ідентичність викладача ЗВО. Напрями діяльності викладача ЗВО. Відповідність викладача ЗВО ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності. Студент як суб'єкт освітнього процесу ЗВО).

Тема 1.4. Організація освітнього процесу у вищій школі (Організаційно-методичне забезпечення освітнього процесу у ЗВО. Планування освітнього процесу у ЗВО. Організація аудиторної та

позааудиторної роботи зі студентами. Інститут кураторства в закладі вищої освіти).

Розділ 2. Основи дидактики вищої школи

Тема 2.1. Методика організації та проведення лекцій, практичних занять, навчальної і виробничої практики, самостійної роботи (Методика проведення лекційних занять. Методика проведення практичних занять. Організація самостійної роботи студентів. Організація навчальної і виробничої практики студентів. Організація науково-дослідної та проектної діяльності студентів).

Тема 2.2. Контрольно-оцінна діяльність у закладі вищої освіти (Види контролю оцінювання знань, умінь і навичок в освітньому процесі вищої школи. Методи і форми контролю. Критерії оцінювання. Моніторинг якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти).

Тема 2.3. Інноваційні технології викладання у вищій школі (Технології проблемного навчання. Технології навчання як дослідження. Технології евристичного навчання. Едьютейнмент технології).

Тема 2.4. Методика організації виховної роботи в закладі вищої освіти (Теоретичні засади виховної роботи в ЗВО. Методи виховання і самовиховання. Система виховної роботи у ЗВО. Виховна робота в академічній групі. Діяльність студентського самоврядування ЗВО).

Тема 2.5. Організація дистанційного та змішаного навчання в закладі вищої освіти (Теоретичні засади впровадження технологій дистанційного та змішаного навчання. Системи управління навчанням. Організація дистанційного навчання на платформі Moodle. Мобільне навчання. Соціальні мережі як середовище організації навчання та взаємодії учасників освітнього процесу).

Тема 2.6. Культура якості освітньої діяльності у ЗВО (Теоретичні основи якості освіти. Загальні питання оцінювання якості вищої освіти. Система зовнішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості освіти. Академічна доброчесність).

7. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. Теоретико-методологічні засади педагогіки вищої школи												
Тема 1.1. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 1.2. Загальні основи педагогіки вищої школи	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 1.3. Суб'єкти освітнього процесу у ЗВО	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 1.4. Організація освітнього процесу у вищій школі	8	-	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
РОЗДІЛ 2. Основи дидактики вищої школи												
Тема 2.1. Методика організації та проведення лекцій, практичних занять, навчальної і виробничої практики, самостійної роботи	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
Тема 2.2. Контрольно-оцінна діяльність у закладі вищої освіти	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8

Тема 2.3. Інноваційні технології викладання у вищій школі	10	2	2	-	-	6	9	-	1	-	-	8
Тема 2.4. Методика організації виховної роботи в закладі вищої освіти	8	-	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Тема 2.5. Організація дистанційног о та змішаного навчання в закладі вищої освіти	9	1	2	-	-	6	9	-	1	-	-	8
Тема 2.6. Культура якості освітньої діяльності у ЗВО	9	1	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
Усього годин	90	10	20	-	-	60	90	4	6	-	-	80

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні та світі	2	1
2	Загальні основи педагогіки вищої школи	2	1
3	Суб'єкти освітнього процесу у ЗВО	2	
4	Організація освітнього процесу у вищій школі	2	1
5	Методика організації та проведення лекцій, практичних занять, навчальної і виробничої практики, самостійної роботи	2	1
6	Контрольно-оцінна діяльність у закладі вищої освіти	2	-
7	Інноваційні технології викладання у вищій школі	2	1
8	Методика організації виховної роботи в закладі вищої освіти	2	-
9	Організація дистанційного та змішаного навчання в закладі вищої освіти	2	1
10	Культура якості освітньої діяльності у ЗВО	2	-
Разом		20	6

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Вітвицька С.С. (2006). *Основи педагогіки вищої школи*. Київ: Центр навчальної літератури.
2. Дичківська, І. М. (2004). *Інноваційні педагогічні технології*. К.: Академвидав.
3. Зайченко, І. В. (2016). *Педагогіка і методика навчання у вищій школі*. Київ: Видавництво Ліра-К.
4. Зайченко, І. В., Теслюк, В. М., Каленський, А. Н. (2017). *Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи*. Київ: Видавництво Ліра-К.
5. Казак, І. О. (2018). *Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни*. Київ.
6. Калашнікова, Л. М., Жерновникова, О. А. (2016). *Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях*. Харків.
7. Кузьмінський, А. (2005). *Педагогіка вищої школи*. К.: Знання.
8. Лозова, В. І. (ред.) (2010). *Лекції з педагогіки вищої школи*. Х.: «ОВС».
9. Луначек, В. Е. (2019). *Основи педагогіки вищої школи*. Харків: ФОП Панов А.М.
10. Мармаза, О. І. (2017). *Менеджмент освітньої організації*. Харків.
11. Мельничук, І. М. (2018). *Основи педагогіки та психології вищої школи*. Тернопіль: Вектор.
12. Прокопенко, І. Ф. (2018). *Педагогічні технології в підготовці вчителів*. Харків: ХНПУ.

Додаткові:

1. Атаманчук, Н. (2016). Запровадження педагогічних інновацій у вищій школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (59), 50-57.
2. Бойченко, М. (2021). Формування готовності майбутнього вчителя Нової української школи до роботи з обдарованими учнями у процесі магістерської підготовки. В А. А. Сбруева та М.А. Бойченко, *Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа»*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.
3. Житеньова, Н. В. (2019). *Візуальні дидактичні засоби: створення та використання в освітній практиці*. Харків: ХНПУ.
4. Зеленська, Л. Д., Золотухіна, С. Т., Ворожбіт-Горбатюк, В. В. (2019). *Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теорія та методика викладання у вищій школі» для здобувачів третього (освітньонаукового) рівня вищої освіти*. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди.
5. Курок, В., Гребеник, А. (2020). Дуальна освіта як інноваційна форма підготовки фахівців у закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (95), 239-248.

6. Паламарчук, О. (2020). Проблеми організації дистанційної та змішаної освіти в університетах України. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 9 (103), 237-248.

7. Плющ, В. Самостійна робота як одна з форм самоосвіти студентів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1 (95), 239-248.

8. Сбруєва, А.А., Бойченко, М.А. (2021). Реформи докторської підготовки у Європейському просторі вищої освіти: чинники, етапи та перспективи Зальцбурзького процесу. В А. А. Сбруєва та М.А. Бойченко, *Теорії та технології інноваційного розвитку професійної підготовки майбутнього вчителя в контексті концепції «Нова українська школа»*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка.

9. Сбруєва, А., Чашечнікова, О., Бойченко, М. (2020). Становлення концепцій і технологій евристичної освіти в дослідженнях українських науковців. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (96), 311-326. DOI 10.24139/2312-5993/2020.03/311-326.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Обладнання для практичних занять з курсу: «Теорія та методика викладання у вищій школі»: ноутбук або ПК з зовнішньою звуковою картою та програмним забезпеченням (Steinberg Cubase 8.5 (або більш сучасна версія), Adobe Audition 1.6 (або більш сучасна версія), набір FabFilter TotalBundle 2017 (або більш сучасна версія).